

Секція 4. «Економічна теорія»

Следует отметить, что официальная статистика подтверждает тенденцию последних лет в отношении количества трудовых мигрантов из Украины. Так, например, за период с 1998 по 2002 год количество мигрантов из Украины увеличилось в 1,8 раза (с 22512 до 40570 тыс. чел.). Причем увеличение мигрантов из Украины касается как лиц возрастной группы 18-40 (в 1,6 раза), так и лиц, которым уже более 40 лет (в 2,3 раза).

Эволюция миграционной динамики в Украине свидетельствует, что прирост населения в начале 90-х гг. XX века происходил за счет репатриантов. В это время на 100 жителей в Украину прибывало 9,7 мигранта. Заметное снижение отрицательного сальдо, почти в 1,5 раза, произошло в 1997 году, а начиная с 1998 года до 2002 года, когда отток украинцев из стран СНГ резко сократился, показатели модуля миграционного сальдо постепенно приблизились к нулю.

Основными источниками информации, дающими возможность представить динамику и масштабы международной трудовой миграции, являются статистическая отчетность структур, вербующих работников и отчеты предприятий, где работают мигранты. Динамика выбывающих украинцев в дальнее зарубежье характеризуется постепенным уменьшением их количества с 45,2% в 1997 году - до 43,2% в 2001 году. В то же время в Россию она выросла с 45,9 до 52,4%.

Мы полагаем, что основной причиной этого является не уменьшение привлекательности дальнего зарубежья для украинских работников, а конкретные ограничительные меры, которые приняли европейские государства.

Влияние миграции трудоспособного населения на развитие экономики и социальной сферы происходит одновременно по нескольким направлениям, что порождает количественные и качественные изменения на рынках труда, в численности и структура состава населения, колебаниях демографической нагрузки, спрос населения на те или иные товары и услуги и т.д. Динамичный рост объемов международной трудовой миграции с ее последствиями это явление, которое присуще не только Украине.

Перемещение рабочей силы между государствами является производным от глобальных экономических процессов. Однако, кроме глобальных факторов, в Украине существуют такие, которые обусловлены спецификой трансформационных процессов в экономике. Взаимовлияние состояния экономики и процессов международной трудовой миграции подпитывают отрицательные тенденции друг друга. Причиной такого противоречия является скрытая безработица.

Вхождение Украины в поле рыночной трансформации требует особого внимания к последствиям международной трудовой миграции. При этом следует учесть то, что излишек рабочей силы и возможность увеличения ее экспорта не является для Украины конкурентным преимуществом. Преимуществом должно стать более эффективное использование имеющихся ресурсов рабочей силы.

УДК: 330.1(061.27)

Росецька Ю. Б., аспірантка кафедри Загальної економічної теорії

Одеський державний економічний університет ІНСТИТУЦІЇ
ЗМІНИ ТА КОНКУРЕНЦІЯ - ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

Останнім часом роль інституційного чинника у поясненні явищ економічного життя дедалі зростає. Услід за західним світом інституційний бум перекинувся на країни колишнього СРСР, зокрема Україну. Інституційний підтекст зустрічаємо у роботах багатьох вітчизняних економістів, таких як Зверяков М.І., Степаненко С.В., Тарасевич Н.В., Архієреїв С.І., Малий

І.Й., Мандибура В.О., Грищенко О.А., Чаусовський О.М., Унковська Т.Є., Корнев В.В. Тут інститути застосовуються перш за все задля пошуку шляхів вирішення проблем перехідної економіки, у поясненні яких теорія мейнстріму потерпає фіаско. Однією з вихідних положень теорії інституційних змін є теза про те, що задля забезпечення сталого розвитку застарілі неефективні інститути мають бути замінені новими, більш ефективними.

Секция 4. «Экономическая теория»

Ще одним з пріоритетних завдань що мають виконати трансформаційні економіки є розвиток економічної конкуренції, створення ефективного конкурентного середовища. Це друге питання про конкуренцію тісно переплетене з першим питанням про інституційний розвиток. Адже, з одного боку саме за умов високого рівня конкуренції в економіці мають вижити та сформуватися найбільш доцільні ринкові інститути. А з іншого боку, більш ефективні ринкові інститути стимулюватиме подальший розвиток конкурентних відносин. Саме тому, на наш погляд питання про взаємозв'язок інститутів та конкуренції набуває актуальності.

Отже ціллю нашого дослідження є питання про взаємозв'язок конкуренції та інституційних змін.

Задля досягнення цілі слід вивчити наступні питання:

Розглянути історичну динаміку виникнення економічних інститутів.

1. Розглянути роль конкуренції у подальших інституційних змінах.
2. Розглянути зворотній інституційний вплив на розвиток конкуренції.

Отже маємо замкнуте коло: з одного боку (еволюційний шлях) саме за умов високого рівня конкуренції в економіці мають вижити та сформуватися найбільш доцільні ринкові інститути, а з іншого боку (революційний шлях), для свого розвитку конкурентні відносини потребують більш ефективних ринкових інститутів. Саме тому, на наш погляд питання про взаємозв'язок інститутів та конкуренції набуває актуальності.

Головним моментом у цьому взаємозв'язку ми вбачаємо забезпечення сталого функціонування та розвитку вже існуючих інститутів конкуренції, формування нових інститутів, усунення неефективних та застарілих інститутів.

Ця проблема є особливо актуальною для України, як для країни у якій ніколи не було подібних ринкових інститутів і формувати їх прийшлося з нуля. Процес інституційного переходу України до конкурентного ринку можна поділити на декілька етапів.

1. Перший етап (1991 - 1995 рр.)
2. Другий етап (1996 - 2002 рр.)
3. Третій етап (з 2002 р.)

На першому етапі відбувся кількісний стрибок. Формування інститутів конкуренції носило характер дискретних, тобто революційних, змін. Шляхом дискретних інституційних змін були створені інститути та організації конкуренції перш за все Антимонопольний комітет України та започатковано антимонопольне законодавство. У цьому аспекті особливої уваги набула проблема імпорту інститутів. Однак ці нові інститути вступили у певне протиріччя з вже існуючими пострадянськими інститутами, значним рівнем монополізації економіки а також наштовхнулися на занадто високий рівень трансакційних витрат в економіці України, у першу чергу витрат опортуністичної поведінки.

Протягом другого та третього етапів можемо спостерігати, як кількісний стрибок переростав у якісний. Тобто ми спостерігали вживання нових інститутів в існуючий фундамент пострадянської дійсності.

Отже, якщо на першому етапі інституційні зміни носили здебільшого дискретний характер, то в же на другому та третьому етапі можемо спостерігати певні ознаки еволюційного розвитку і адаптацію інститутів конкуренції на якісно новому рівні.

УДК 330.334.012.62.63

Скорик Г.І., кандидат економічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки

Національний університет "Львівська
політехніка" **ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ МАЛОГО І ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ**

Малий і середній бізнес в більшості розвинутих країн світу відіграє важливу роль: дає велику частку ВВП, збільшує зайнятість, сприяє оновленню виробничої інфраструктури та асортименту товарів, створенню і впровадженню інноваційних технологій. Незважаючи на